

وضعیت انتشار مجلات علمی حوزه کشاورزی و منابع طبیعی در ایران

مرضیه مروتی^۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت انتشار مجلات علمی حوزه کشاورزی و منابع طبیعی در ایران صورت گرفته است. روش پژوهش پیمایشی - توصیفی است و جامعه مورد مطالعه را ۱۶۸ عنوان نشریه علمی مصوب وزارت علوم، تحقیقات تشکیل می‌دهد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فنون آماری توصیفی انجام شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که طی سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۹۴ تعداد نشریات علمی از ۲ عنوان به ۱۶۸ عنوان رسیده و با رشد ۸۴ برابری روبرو بوده است. ۱۵۸ نشریه دارای اعتبار علمی - پژوهشی و ۱۰ نشریه دارای اعتبار علمی - ترویجی است. زبان اصلی ۲۷ نشریه (۱۶/۱ درصد) انگلیسی است. بیشترین تعداد نشریات به زبان انگلیسی مربوط به حوزه‌های موضوعی زراعت، علوم دام و گیاه‌پزشکی است. بالغ بر ۸۲ درصد از نشریات کشاورزی و منابع طبیعی به وسیله دانشگاه‌ها و انجمن‌های علمی منتشر می‌شود. دانشگاه تهران، دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان بیشترین نشریات علمی این حوزه را منتشر می‌کنند. از نظر فاصله زمانی انتشار، ۶۲/۵ درصد از نشریات به صورت فصلنامه، ۳۳/۹ درصد به صورت دوفصلنامه و ۲/۴ درصد به صورت دوماهنامه انتشار می‌یابد. از نظر نشر الکترونیک، بالغ بر ۹۷ درصد از نشریات کشاورزی و منابع طبیعی دارای سامانه تحت وب هستند و ۹۶ درصد نشریات این حوزه دسترسی آزاد به متن کامل مقالات را فراهم کرده‌اند.

واژه‌های کلیدی: نشریات علمی، کشاورزی و منابع طبیعی، نشر الکترونیک، ترویج، توسعه کشاورزی

^۱ عضو هیئت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه زابل

مقدمه

امروزه توان تحقیقاتی و ظرفیت علمی هر کشور، ملاک مناسبی جهت ارزیابی میزان پیشرفت و بالندگی و به دنبال آن توسعه کشور می‌باشد (فهیمیان، ۱۳۸۱). در حوزه‌های گوناگون دانش بشری، انتشار نتایج دستاوردهای محققان و متخصصان به بهترین روش و در کمترین زمان، از مهمترین مواردی است که به ارتقای سطح دانش در آن حوزه کمک می‌کند (Salager-Meyer, ۲۰۰۸). انجام هرگونه فعالیت علمی و پژوهشی نیازمند نشر و به اشتراک گذاردن اطلاعات، یافته‌ها، روش‌های بدیع، فناوری‌ها و فرآیندهای جدید علمی است (Hurd, ۲۰۰۴). نشر علمی به‌ویژه نشر مجلات علمی، ابزار مهم و عملی برای ترویج و توسعه دانش به شمار می‌آید (Dennis, ۲۰۰۵). مجلات علمی نقش مهمی در ارتباطات علمی دارند (Aminpour, ۲۰۱۲؛ زکی، ۱۳۹۳) و نخستین منابعی هستند که پیشرفت‌های علمی را در هر حوزه منعکس و ترویج می‌نمایند (عصاره و فارسی، ۱۳۸۱). کوتاه بودن مطالب، سرعت انتقال و دسترسی آسان از دیگر ویژگی‌هایی است که اهمیت مجلات علمی را نسبت به دیگر منابع اطلاعاتی مشخص نموده است (سلطانی، ۱۳۷۷). اهمیت روزافزون مجلات علمی و جایگاه آن در توسعه علمی، انجام تحقیقات پیرامون مجلات علمی را به ویژه در کشورهای در حال توسعه که به دنبال زیرساخت‌های پژوهش و توسعه (R&D) هستند، ضروری نموده است. شناخت وضعیت نشر مجلات علمی و توزیع آن‌ها در حوزه‌های مختلف علمی می‌تواند به‌طور مؤثری به ارزیابی سهم هر حوزه در خلق دانش کمک نماید (Afsharnia & Abbasi, ۲۰۰۶). چنین تحقیقاتی به وضوح وضعیت انتشار علم را در حوزه‌های گوناگون به تصویر می‌کشند و علاوه بر آگاهی محققان، مسئولان و متولیان امر را در شناخت وضعیت موجود و اتخاذ سیاست‌گذاری‌های پژوهشی لازم در برنامه‌ریزی‌ها و برنامه‌سازی‌ها برای رسیدن به چشم انداز مطلوب یاری می‌رسانند. با توجه به اهمیت و کارکردهای مجلات علمی در ترویج و توسعه دانش، ضرورت مطالعه‌ای مستقل در خصوص مجلات کشاورزی و منابع طبیعی که نقش اساسی در اشاعه دانش و ترویج دستاوردهای نو در این حوزه را دارند کاملاً محسوس است. از اینرو، پژوهش حاضر درصدد است تا وضعیت انتشار مجلات علمی ایرانی حوزه کشاورزی و منابع طبیعی را مورد بررسی قرار دهد. بدین منظور، روند رشد نشریات در این حوزه، حوزه‌های موضوعی، درجه علمی، زبان انتشار، وابستگی سازمانی، فواصل زمانی انتشار، نشر الکترونیکی و برخورداری از سامانه تحت وب و دسترسی آزاد به متن مقالات مورد بررسی قرار گرفته است.

پیشینه پژوهش

مروری بر تاریخچه نشر مجلات نشان می‌دهد که نخستین مجله‌ای که در ایران منتشر شد «فلاحت مظفری» است که در سال ۱۳۱۸ ه.ق. به وسیله اداره فلاحت^۲ در زمان مظفرالدین شاه در تهران انتشار یافت. بررسی مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که زوایای گوناگون موضوع از جمله وضعیت مجلات علمی مورد توجه محققان و پژوهشگران بوده است. در یکی از مطالعات مرتبط، پاشایی‌زاد و همکاران (۱۳۹۰) در بررسی وضعیت نشر مجلات علمی ایران تا سال ۱۳۸۸ به این نتیجه رسیدند که ۵۳۰ مجله علمی در ایران منتشر می‌شود که ۵۱/۳ درصد آن‌ها به دانشگاه‌ها وابسته‌اند. حدود ۱۷ درصد از نشریات به زبان انگلیسی منتشر می‌شود و حدود ۴۰ درصد از مجلات امکان دسترسی آزاد به متن کامل مقالاتشان را از طریق وبگاهشان فراهم کرده‌اند. نتایج مطالعه ورع (۱۳۹۴) در بررسی وضعیت و نرخ رشد مجلات علمی در ایران طی بازه زمانی ۱۳۸۸-۱۳۹۴ نشان داد که تعداد ۱۴۵۵ عنوان نشریه با رشد ۲/۷ برابری طی دوره مورد بررسی منتشر شده است که بیش از ۹۵ درصد آن‌ها وابسته به دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی هستند و از نظر دسترسی آزاد به متن کامل مقالات در وضعیت مطلوبی قرار دارند. ابازری و همکاران (۱۳۹۴) با بررسی تطبیقی رشد مجلات و مقالات حوزه پزشکی در کشورهای عضو دفتر منطقه‌ای مدیریتانه شرقی در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس به این نتیجه رسیدند که بیش از یک چهارم از تولیدات علمی کشورهای مورد بررسی در حوزه پزشکی تولید شده و تعداد مجلات نمایه شده طی دوره زمانی مورد بررسی از ۱۷ به ۱۲۷ رسیده است. فرخ نیا (۱۳۹۰) در پژوهشی وضعیت مجلات پزشکی انگلیسی زبان ایران را در پایگاه‌های اطلاعاتی مورد بررسی قرار داد. نتایج نشان داد از میان ۲۰ عنوان مجله علمی - پژوهشی فقط ۵ عنوان نشریه با ۶۸۷ مقاله به پایگاه‌های مورد بررسی راه یافته‌اند. گیلوری (۱۳۸۵) ضمن انجام طرح تدوین استاندارد نشر مجلات الکترونیکی فارسی، به بررسی ساختار اطلاعاتی مجلات الکترونیکی فارسی پرداخت. نتایج نشان داد که تنها ۲۶ مجله از ۹۷ مجله مورد مطالعه دارای نشانی مستقل هستند و ۶۷ مورد بقیه

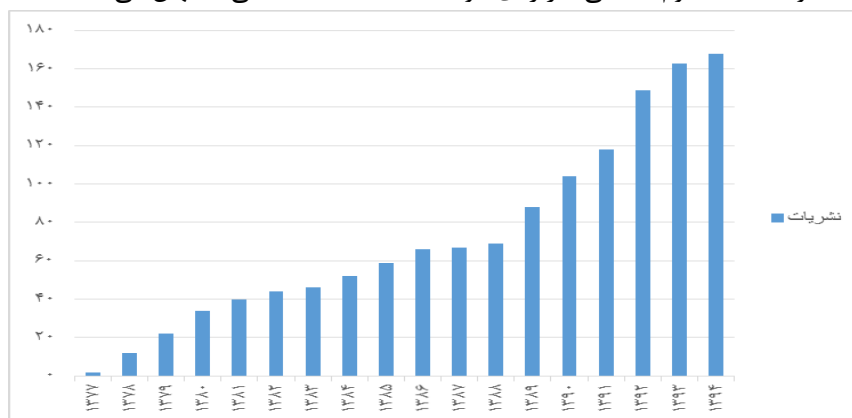
وابسته به وبگاه‌های سازمانی می‌باشند. اروناچالام^۲ (۲۰۰۱) ضمن ترسیم نقشه علمی علوم زیستی در هند دریافت که پایین بودن کیفیت مجلات و تأخیر در انتشار مجلات، دلایل عدم راهیابی مجلات علوم زیستی هند به پایگاه SCI بوده است.

روش شناسی

پژوهش حاضر از نوع کاربردی بوده و به روش پیمایشی - توصیفی انجام شده است. جامعه مورد مطالعه شامل ۱۶۸ عنوان نشریه حوزه کشاورزی و منابع طبیعی دارای درجه علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تا پایان سال ۱۳۹۴ است. گردآوری داده‌ها با استفاده از بررسی وبسایت نشریات مورد بررسی صورت گرفته است. عنوان نشریات حوزه کشاورزی و منابع طبیعی با استفاده از فهرست نشریات علمی دارای اعتبار وزارت علوم (اسفند ۱۳۹۴) مصوب کمیسیون نشریات علمی کشور (معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) استخراج و در نرم افزار اکسل وارد شد. داده‌های مورد نیاز با مراجعه به وبسایت نشریات مورد بررسی گردآوری شد و بر اساس اهداف پژوهش به صورت دستی در نرم افزار اکسل وارد و سازماندهی گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فنون آمار توصیفی انجام گرفته و یافته‌ها در قالب نمودار و جدول ارائه شده است.

یافته‌ها و بحث

شکل ۱ روند رشد نشریات حوزه کشاورزی و منابع طبیعی را به تصویر کشیده است. همانگونه که مشاهده می‌شود، طی بازه زمانی ۱۸ ساله (۱۳۷۷-۱۳۹۴) تعداد نشریات علمی از ۲ عنوان به ۱۶۸ عنوان رسیده و با رشد ۸۴ برابری روبرو بوده است. این میزان رشد می‌تواند منعکس کننده رشد فزاینده‌ی دانش تخصصی در حوزه مورد بررسی باشد. بر اساس داده‌های کمیسیون نشریات علمی کشور، بیشینه و کمینه تصویب نشریه به وسیله وزارت علوم در حوزه مورد بررسی به ترتیب مربوط به سال ۱۳۹۲ (۳۱ نشریه) و سال ۱۳۸۷ (۱ نشریه) است. همچنین اولین نشریات کشاورزی و منابع طبیعی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با اعتبار علمی - پژوهشی، «فصلنامه علوم آب و خاک» و «فصلنامه بوم شناسی کاربردی» وابسته به دانشگاه صنعتی اصفهان می‌باشند.

شکل ۱. روند رشد نشریات کشاورزی و منابع طبیعی

جدول ۱، توزیع فراوانی و درصد نشریات به تفکیک حوزه‌های موضوعی را (بر اساس طبقه‌بندی کمیسیون نشریات علمی کشور - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) نشان می‌دهد. در مجموع از ۱۶۸ عنوان نشریه موجود، تعداد ۱۵۸ نشریه دارای اعتبار علمی - پژوهشی و ۱۰ نشریه دارای اعتبار علمی - ترویجی از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشند. این امر نشان از اعتبار بالای علمی نشریات حوزه کشاورزی و منابع طبیعی دارد. بررسی داده‌های پژوهش نشان داد که در حوزه موضوعی زراعت و شیلات، نشریات «International Journal of Plant Production»، «Journal of Agricultural Science and Technology» و «Iranian Journal of Fisheries Sciences» در پایگاه WOS نمایه شده‌اند و به ترتیب دارای ضریب تأثیر ۰/۷۶۷، ۰/۶۹۹ و ۰/۳۷۲ می‌باشند.

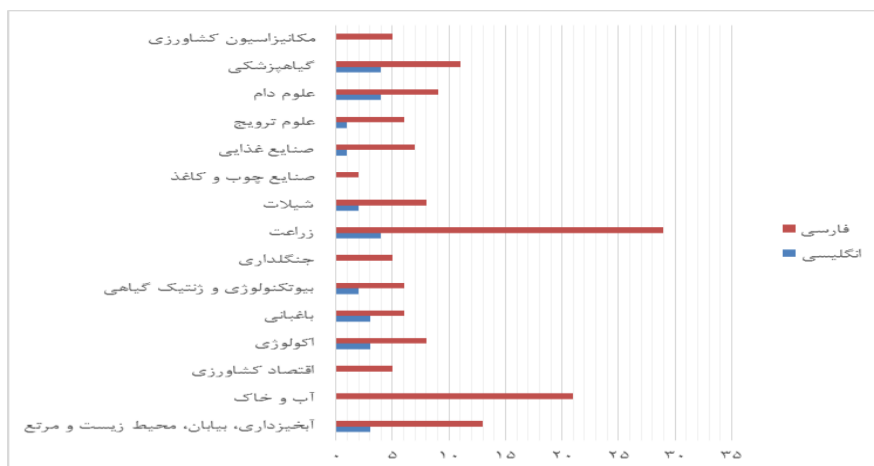
^۲. Arunachalam

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد نشریات کشاورزی و منابع طبیعی به تفکیک حوزه‌های موضوعی و درجه علمی

ردیف	حوزه موضوعی	تعداد		اعتبار
		فراوانی	درصد	
		علمی - پژوهشی	علمی - ترویجی	
۱	آبخیزداری، بیابان، محیط زیست و مرتع	۱۶	۹/۵	۲
۲	آب و خاک	۲۱	۱۲/۵	۳
۳	اقتصاد کشاورزی	۵	۳	-
۴	اکولوژی	۱۱	۶/۶	-
۵	باغبانی	۹	۵/۴	-
۶	بیوتکنولوژی و ژنتیک گیاهی	۸	۴/۸	-
۷	جنگلداری	۵	۳	-
۸	زراعت	۳۳	۱۹/۶	۱
۹	شیلات	۱۰	۶	۲
۱۰	صنایع چوب و کاغذ	۲	۱/۲	-
۱۱	صنایع غذایی	۸	۴/۸	-
۱۲	علوم ترویج	۷	۴/۲	۱
۱۳	علوم دام	۱۳	۷/۷	۱
۱۴	گیاهپزشکی	۱۵	۸/۹	-
۱۵	مکانیزاسیون کشاورزی	۵	۳	-
	کل	۱۶۸	۱۰۰	۱۰

به طور کلی از ۱۶۸ عنوان نشریه کشاورزی و منابع طبیعی، زبان اصلی ۱۴۱ نشریه (۸۳/۹ درصد) فارسی و زبان اصلی ۲۷ نشریه (۱۶/۱ درصد) انگلیسی می‌باشد. شکل ۲ وضعیت زبان اصلی انتشار نشریات را به تفکیک حوزه‌های موضوعی نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌شود، حوزه‌های موضوعی زراعت و آب و خاک دارای بیشترین تعداد نشریات به زبان فارسی هستند. همچنین بیشترین تعداد نشریات به زبان انگلیسی مربوط به حوزه‌های موضوعی زراعت، علوم دام و گیاهپزشکی است.

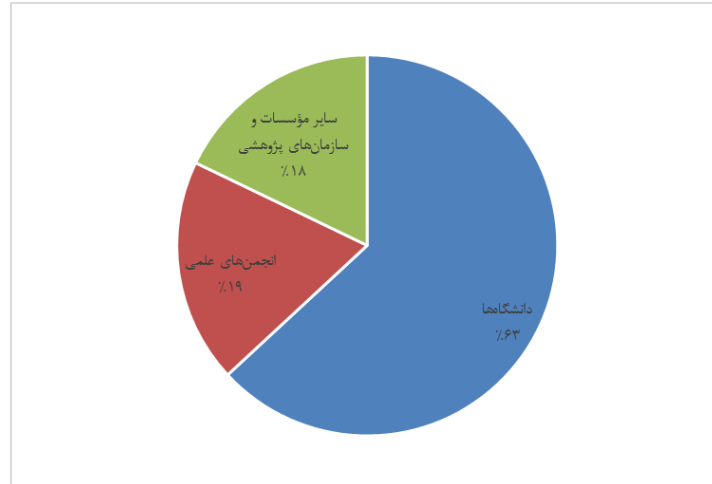

شکل ۲. زبان اصلی نشریات کشاورزی و منابع طبیعی به تفکیک حوزه‌های موضوعی

بررسی وابستگی سازمانی نشریات مورد مطالعه نشان داد که ۱۰۶ نشریه (۶۳ درصد) از مجموع نشریات کشاورزی و منابع طبیعی به وسیله دانشگاه‌ها منتشر می‌شود. ۳۲ نشریه به وسیله انجمن‌های علمی و ۳۰ نشریه متعلق به سایر مؤسسات و سازمان‌های پژوهشی کشور است (شکل ۳). بررسی داه‌های پژوهش نشان داد که دانشگاه تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، دانشگاه فردوسی مشهد به ترتیب صاحب امتیاز ۱۹، ۱۸، ۱۲، ۱۱ نشریه کشاورزی و منابع طبیعی هستند. همچنین دانشگاه تبریز، موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور و وزارت جهاد کشاورزی هر یک صاحب امتیاز ۶ نشریه حوزه مورد بررسی

می‌باشند. بر اساس گزارش پایگاه استنادی علوم جهان اسلام در میان دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقات کشاورزی ایران، دانشگاه تهران رتبه برتر تولید علم در سطح ملی و بین‌المللی در حوزه علوم کشاورزی را نیز از آن خود کرده است (وبسایت پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، اخبار).

شکل ۳. وابستگی سازمانی نشریات کشاورزی و منابع طبیعی

بررسی فواصل زمانی انتشار نشریات نشان داد که ۱۰۵ نشریه (۶۲/۵ درصد) از مجموع نشریات کشاورزی و منابع طبیعی به صورت فصلنامه منتشر می‌شود. ۵۷ نشریه (۳۳/۹ درصد) به صورت دوفصلنامه و ۴ نشریه (۲/۴ درصد) به صورت دوماهنامه انتشار می‌یابد. دوره انتشار یکی از نشریات حوزه موضوعی آب و خاک و یکی از نشریات علوم دام نامشخص بود. جدول ۲ فاصله زمانی انتشار نشریات مورد بررسی را به تفکیک حوزه‌های موضوعی نشان می‌دهد.

جدول ۲. فاصله زمانی انتشار نشریات کشاورزی و منابع طبیعی به تفکیک حوزه‌های موضوعی

ردیف	حوزه موضوعی	دوفصلنامه	فصلنامه	دوماهنامه	نامشخص
۱	آبخیزداری، بیابان، محیط زیست و مرتع	۴	۱۲	-	-
۲	آب و خاک	۷	۱۲	۱	۱
۳	اقتصاد کشاورزی	-	۵	-	-
۴	اکولوژی	۴	۷	-	-
۵	باغبانی	۳	۵	۱	-
۶	بیوتکنولوژی و ژنتیک گیاهی	۵	۳	-	-
۷	جنگلداری	۱	۴	-	-
۸	زراعت	۱۴	۱۸	۱	-
۹	شیلات	۲	۸	-	-
۱۰	صنایع چوب و کاغذ	۱	۱	-	-
۱۱	صنایع غذایی	۱	۶	۱	-
۱۲	علوم ترویج	۱	۶	-	-
۱۳	علوم دام	۳	۹	-	۱
۱۴	گیاه‌پزشکی	۷	۸	-	-
۱۵	مکانیزاسیون کشاورزی	۴	۱	-	-
	کل	۵۷	۱۰۵	۴	۲

با توسعه فناوری‌های اطلاعاتی نسخه دیجیتال نشریات به عنوان یک مرور اجمالی^۴ از نسخه چاپی به فرآیند نشر تا در دسترس قرار گرفتن برای مخاطبان سرعت می‌بخشند. نسخه‌های دیجیتال علاوه بر ایجاد دسترسی جهانی به مقالات، محدودیت‌های نسخه‌های چاپی همچون تیراژ محدود را ندارند. امکان استفاده از امکانات چندرسانه‌ای و هزینه پایین از دیگر ویژگی‌های نشر دیجیتال است (صائبی، ۱۳۹۲). به منظور بررسی وضعیت نشر الکترونیک نشریات، عنوان نشریات مورد بررسی با استفاده از موتور جستجوی گوگل مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که ۱۶۴ نشریه (۹۷/۶۲) کشاورزی و منابع طبیعی دارای سامانه مستقل تحت وب هستند و ۴ نشریه (۲/۳۸) بدون سامانه هستند. نشریات مذکور مربوط به حوزه آب و خاک، باغبانی و شیلات می‌باشند. همچنین سامانه یکی از نشریات حوزه علوم دام فعال نیست.

بررسی وضعیت نشریات کشاورزی و منابع طبیعی از نظر دسترسی آزاد به متن کامل مقالات نشان داد که ۹۶/۴ درصد نشریات این حوزه، دسترسی آزاد به فایل الکترونیکی متن مقالات را فراهم کرده‌اند. در این بین، برخی از نشریات هنوز شماره‌های اخیر را در سامانه تحت وب قرار نداده‌اند. یکی از نشریات حوزه اکولوژی تنها متن کامل مقالات سال‌های ۹۱ تا ۹۴ و یکی از نشریات حوزه علوم ترویج نیز تنها متن کامل مقالات سال ۹۴ را بر روی سامانه اینترنتی مجله قرار داده‌اند.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

نتایج نشان می‌دهد که انتشار نشریات علمی در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی طی سال‌های مورد بررسی از رشدی مثبت برخوردار بوده است و در سال‌های اخیر افزایش قابل توجهی داشته است. حوزه کشاورزی یکی از حوزه‌های اصلی تولید علم در ایران و جهان است و نزدیک به ۶ درصد از کل تولید علم کشور در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام متعلق به پژوهشگران حوزه علوم کشاورزی است (وبسایت پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، اخبار). با توجه به اینکه پژوهشگران حوزه علوم کشاورزی تمایل بیش‌تری به انتشار نتایج پژوهش‌هایشان در داخل کشور دارند، افزایش مجلات داخلی تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر کمیت تولید علم و ارتقای این حوزه خواهد داشت. با توجه به اینکه بیش‌تر مجلات علمی حوزه کشاورزی و منابع طبیعی وابسته به دانشگاه‌ها و سازمان‌های دولتی هستند، پشتیبانی از مجلات، افزایش اعتبار پژوهشی دولتی در امر مجلات و تلاش بیش از پیش مسئولان و متولیان مجلات در به‌کارگیری فناوری‌های روزآمد و مورد نیاز، نقش بسزایی در ارتقای وضعیت نشر مجلات و دسترسی هر چه بهتر متخصصان و پژوهشگران به این منابع ارزشمند خواهد داشت. همچنین توجه بیش از پیش مسئولان مجلات نسبت به ارتقای نشریات علمی براساس معیارها و استانداردهای جهانی، توسعه زبانی نشریه علاوه بر زبان اصلی، ترغیب نویسندگان مقالات به همکاری‌های علمی و ارائه مقالات نو و با کیفیت، در راستای توسعه مجلات کشور ضرورت دارد. انجام تحقیقات مستمر در خصوص نشریات علمی حوزه‌های مختلف و بهره‌گیری از نتایج حاصل‌کننده مفید و کارآمد در مدیریت پژوهش است که به اعتلا و توسعه علمی کمک شایانی خواهد نمود. به طوری که با شناخت نقاط قوت و ضعف می‌توان خط مشی سیاست‌گذاری‌ها و سیاست‌سازی‌های آینده را طوری برنامه‌ریزی نمود که به تقویت نقاط قوت و مرتفع شدن کاستی‌ها بیانجامد. بدون تردید، تحقق توسعه پایدار در کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست در شرایط کنونی نیازمند توسعه و ترویج دانش، نوآوری، ایده‌ها و فکرهای نو در هر یک از این حوزه‌هاست که در سایه استفاده همه‌جانبه از ظرفیت‌های تحقیق و پژوهش و به‌پشتوانه همت متخصصان، دانشمندان، نهادها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی، انجمن‌های علمی و حمایت هر چه بیشتر مسئولان و متولیان امر امکان‌پذیر خواهد بود.

منابع

- ابازری، زهرا، ریاحی، عارف، صحبتی‌ها، فریبا، صیامیان، حسن، و یمین فیروز، موسی (۱۳۹۴). بررسی تطبیقی رشد مجلات و مقالات حوزه پزشکی در کشورهای عضو دفتر منطقه‌ای مدیترانه شرقی در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس (۲۰۰۲-۲۰۱۲). *پیاورد سلامت*، ۹(۳)، صص ۲۳۵-۲۴۸.
- پاشایی زاد، حسین، فدائی، غلامرضا، حری، عباس (۱۳۹۰). مطالعه وضعیت نشر مجلات علمی در ایران. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (پیام کتابخانه سابق)*، ۱۷(۱)، صص ۱۵۵-۱۷۷.
- پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، اخبار، دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی برتر حوزه علوم کشاورزی ایران، قابل دسترسی در سایت اینترنتی:
<http://isc.gov.ir/Shownews.aspx?lan=fa&n_code=۸۹۶>
- زکی، محمدعلی (۱۳۹۳). انتشارات علمی و رشد علوم اجتماعی در ایران. *نقد کتاب علوم اجتماعی*، ۱(۳ و ۴)، صص ۲۱۹-۲۴۰.
- سلطانی، شیفته (۱۳۷۷). «آشنایی با مجلات کتابداری ایران». *فصلنامه کتاب*، ۳۳، صص ۶۵-۸۷.
- صائبی، نسترن (۱۳۹۲). وضعیت مجلات دیجیتالی در ایران و موانع آن. *مهندسی ارتباطات*، ۳۶، صص ۲۲.
- عصاره، فریده، و فارسی، قربانعلی (۱۳۸۱). نمایه استنادی علوم: (S.C.I): ساختار و کاربردهای آن. *رهیافت*، ۱۲، ۲۷، صص ۲۲۶-۲۳۳.
- فرخ نیا، ملیحه (۱۳۹۰). بررسی وضعیت مجلات پزشکی انگلیسی زبان ایران در پایگاه‌های اطلاعاتی. *علوم و فناوری اطلاعات، ویژه‌نامه علم‌سنجی*، صص ۲۹-۴۸.
- فهیمیان، مونا (۱۳۸۱). بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی دانشکده فنی مهندسی دانشگاه تربیت مدرس از سال ۷۰ لغایت ۷۹. پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- کمیسیون نشریات علمی کشور، معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۹۴). *فهرست نشریات علمی دارای اعتبار - اسفند ۹۴*. قابل دسترسی در سایت اینترنتی:
- <<http://www.msrt.ir/fa/rppc/pages/files/validpublications.aspx>>
- گیلوری، عباس (۱۳۸۵). طرح تدوین استاندارد نشر مجلات الکترونیکی فارسی. پایان نامه دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه شیراز.
- مزینانی، علی (۱۳۸۲). *کتابخانه و کتابداری*. تهران: سمت.
- ورع، نرجس (۱۳۹۴). بررسی وضعیت و نرخ رشد مجلات علمی در ایران (طی بازه زمانی ۱۳۸۸-۱۳۹۴). *رهیافت*، ۶۰، صص ۹۱-۹۸.
- Afsharnia, S., and Abbasi, R. (۲۰۰۶). "The Assessment of Iranian Scientific Journals", *Iranian Journal of Information Science and Technology*, ۴(۲), ۵۵-۶۷.
- Aminpour, F. (۲۰۱۲). The influence of Iranian scientific journals in disseminating medical information. *J Res Med Sci*, ۱۷(۲), ۱۷۱-۱۷۵.
- Arunachalam, S. (۲۰۰۱). Mapping life sciences research in India: a profile based on BIOSIS ۱۹۹۲-۱۹۹۴. *Information Today & Tomorrow*, ۲۰ (۴), ۱۸-۲۲.
- Dennis, A.D. (۲۰۰۵). *The Impact of the Open Access Movement on Medical Based Scholarly Publishing in Nigeria*. [online] Available at: <<http://firstmonday.org/article/view/۱۹۰۷/۱۸۳۴>>
- Hurd, J.M. (۲۰۰۴). Scientific Communication: New Roles and New Players. Science & Technology Libraries. ۲۵(۱/۲), ۵-۲۲. Available at: <libcronyms.com/Libcronyms/LBSC۶۰۱_Readings_files/Hurd.pdf>
- Salager-Meyer, F. (۲۰۰۸). Scientific publishing in developing countries: Challenges for the future. *Journal of English for Academic Purposes*, ۷(۲), ۱۲۱-۱۳۲.